

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 546/22

לפני: כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ש' שוחט

העותרים: שלום אלימלך ו-15 אח'

נ ג ד

המשיבות: 1. משטרת ישראל
2. עיריית רעננה

עתירה למתן צו על תנאי ולצו ביניים

בשם העותרים: עו"ד מתן גוטמן

פסק-דין

השופט ש' שוחט:

1. עתירה נוספת – שלישית במספר, בקשר להפגנות שמתקיימות בעיר רעננה, בסביבת ביתו הפרטי של ראש הממשלה, נפתלי בנט. העתירות הנוספות, באותו העניין, הוגשו בגדרי בג"ץ 5318/21 ובג"ץ 5434/21.

2. העותרים הם תושבי העיר רעננה שמתגוררים ברחוב עקיבא בעיר. על פי הנטען בעתירה, לפני מספר שבועות הועתק מקום ההפגנות לרחוב עקיבא. לדבריהם, ההפגנות, שמתקיימות מחוץ לבתיהם, פוגעות באופן חמור בזכויותיהם הבסיסיות לפרטיות, לקניין, ולכבוד, וכן בחופש התנועה שלהם, משהפכו "לבני ערובה בביתם בלית ברירה, משום שהמשיבים חוסמים את כל הרחובות סביב ביתם, כך שאין יוצא ואין בא משך שעות ארוכות". עוד טוענים העותרים, כי "ככל הנראה ההפגנות הועתקו לפתח ביתם כחלק ממתווה שגובש בעקבות הליכים תלויים ועומדים בפני בית משפט נכבד זה בג"ץ 5318/21

ובג"ץ 5434/21. העותרים פנו, ביום 9.1.2022, במכתב בנושא למשטרת ישראל ולראש עיריית רעננה, אך לטענתם פנייתם זו לא הועילה ומכאן שלא נותרה בידם ברירה לבד מהגשת עתירה זו.

3. במסגרת העתירה שלפנינו, מבקשים העותרים, כי נורה למשיבות להעביר את ההפגנה מרחוב עקיבא למקום אחר בעיר, דוגמת שטח בית הספר "דקל", אשר נמצא עשרות מטרים ממקום ההפגנה הנוכחי. לחלופין, מבקשים העותרים, כי נורה למשיבות לקבוע מתווה אחר לקיום ההפגנות שברחוב עקיבא שיאזן בצורה טובה יותר בין הזכות להפגין לבין זכויותיהם. עוד מבקשים העותרים, כי נורה על ביטול הגבלות הכניסה והיציאה מאזור מגוריהם, כך שיתאפשר להם ולבאי ביתם מעבר חופשי בזמן ההפגנה. בנוסף, העותרים מבקשים, כי נורה למשיבות לבצע את ההכנות להפגנה אך לאחר צאת השבת, וכן כי נורה למשיבות להבטיח, שהמפגינים לא ייכנסו לשטח הפרטי. כמו כן, העותרים מבקשים, כי נורה למשיבות לקיים עמם הידברות ביחס למתווה של ההפגנה, במסגרתו יוכלו להציג את עמדתם במטרה להגיע למתווה מוסכם. בד בבד עם הגשת העתירה הוגשה בקשה למתן צו ארעי וצו ביניים עד להכרעה בעתירה, שלפיו "תיאכף בשטח עמדת המשיבה 1 עצמה כי ההפגנות מול בית העותרים יסתיימו עד השעה 20:30 בכל מוצאי שבת והרחוב ייפתח לתנועה". נוסף על האמור, הגישו העותרים "בקשה לאיחוד הדיון עם בג"ץ 5318/21 ובג"ץ 5434/21", כך שעתירתם זו תידון עם יתר העתירות שהוגשו בעניין זה.

4. לאחר שעיינתי בעתירה ובנספחיה נחה דעתי כין דין העתירה – להידחות על הסף, מחמת קיומן של שתי עתירות תלויות ועומדות לפני בית משפט זה, אשר עוסקות באותו עניין מושא העתירה שלפנינו.

5. בית משפט זה עמד לאחרונה בבג"ץ 5322/21 כספי נ' ממשלת ישראל, פסקאות 4-2 (9.2021.14), על הפרקטיקה הפסולה, שבה מספר עותרים מגישים עתירות נפרדות שעוסקות כולן באותו עניין (להלן: עניין כספי):

"דרך התנהלות זו – הגשת עתירות שונות העוסקות באותו עניין ממש, בזו-אחר-זו – אינה מקובלת עלינו. מלבד סרבול ההליך שלא לצורך, תוך בזבוז משאבים וזמן שיפוטי יקר-ערך, והטרחת הצדדים כולם, פעם אחר פעם, באותה סוגיה, יש בכך גם משום עקיפת ההלכה הפסוקה, שנשתרשה זה מכבר, בנוגע לצירוף צדדים נוספים לעתירה התלויה ועומדת באותו עניין. כידוע, צד שלישי המעוניין להצטרף לעתירה ציבורית-כללית שהוגשה על-

ידי אחר, נדרש להגיש בקשה להצטרף לעתירה הקיימת, ולהצביע בגדרה על הערך המוסף שיש בצירופו להליך הקיים, ועל התועלת שתצמח מכך. במסגרת בחינת הבקשה, יבחן בית המשפט, במסגרת שיקול הדעת הרחב המסור לו בכגון דא, אם יש טעם בצירוף המבוקש, כנטען, או שמא לא יהא בו כדי לתרום להליך, ולהוסיף על הקיים.

[...]

מכאן ואילך, אדם המעוניין להצטרף גם הוא לאותו הליך, ולהשמיע את קולו, ידרש להגיש בקשת הצטרפות, ולשטוח בה את הטעמים העשויים להצדיק את הצירוף המבוקש: את תרומת הצירוף לבירור ההליך, ואת החיסרון שבאי-הצירוף" (ההדגשות הוספו – ש' ש').

6. אמנם בענייננו, בשונה מעניין כספי, לא מדובר בעתירה 'ציבורית-כללית', כי אם בעתירה המוגשת על-ידי יחידים רבים. עם זאת, משמדובר בעתירה שמעוררת עניין אחד, שנוגע לקבוצה של נפגעים, בנסיבות שבהן נטענת פגיעה כללית ולא בעתירות שפרטיהן שונים אשר מצריכות הגשת עתירה נפרדת, סבורני כי ניתן להחיל את אמות המידה שהותוו בעניין כספי גם על המקרה הנוכחי. מקובלת עלי בהקשר זה ההבחנה עליה עמד חברי, השופט נ' סולברג בעניין כספי, לפיה כאשר עסקינן בעותרים פרטניים, שניתנה בעניין של כל אחד מהם החלטה פרטנית, אף כאשר מדובר באותו עניין, יוכל כל אחד מהעותרים לפנות לבית המשפט בנפרד, ולקבל את יומו. לעומת זאת, כאשר הסוגיה שעל הפרק נוגעת למדיניות ציבורית כללית, או כבענייננו – להחלטה עקרונית המשפיעה על רבים, משעה שהוגשה העתירה הראשונה, לא ניתן לפנות בעתירות חדשות באותו עניין. חלף זאת, אדם המבקש ליטול חלק באותו הליך תלוי ועומד, נדרש להגיש בקשת הצטרפות ולהטעים במסגרתה את הצירוף המבוקש, ובין היתר את תרומת הצירוף לבירור ההליך. המותב שאליו הוגשה הבקשה יחליט אם הצירוף מוצדק, אם לאו. (עניין כספי, בפסקה 2 והאסמכתאות הנזכרות שם).

7. משסבר אדם, כי עמדתו ראויה להישמע בקשר לאותו הליך תלוי ועומד שנדון לפני בית משפט זה, יתכבד ויגיש בקשת הצטרפות, כנדרש על-פי הדין – זוהי דרך המלך. הגשת עתירה נפרדת, עוקפת את מסלול בקשת ההצטרפות, ואף עלולה להוביל למצב בלתי רצוי, שבו הרכבים שונים ידונו באותו עניין. יתרה מכך, במקרים שבהם דבר קיומו של הליך תלוי ועומד לא מובא לפני אותו הרכב בהליך החדש, עלולות 'חלילה' להתקבל החלטות סותרות. הגשת 'בקשת הצטרפות' נועדה לפתור מצבים בלתי רצויים מעין אלה. זאת ועוד, הגשת בקשת הצטרפות אף מיטיבה עם העותר עצמו, משום שהיא מפקידה את

טענותיו בידי מותב, שכבר מעורה בפרטי העתירה והינו בעל ראייה רחבה ומקיפה יותר ביחס למעשה המנהלי והצדדים המעורבים.

8. בענייננו-אנו, העותרים היו מודעים לדבר קיומם של ההליכים שמתנהלים לפני בית משפט זה בגדרי בג"ץ 5318/21 ובג"ץ 5434/21, ואף הודו מפורשות בעתירתם, כי "ההחלטות המתקבלות במסגרת הליכים אלה, יכולות להשליך גם על מתווה ההפגנות הסמוך לבית העותרים". דבר קיומם של ההליכים הללו והשפעתם על העתירה דנן אף הובהר במכתבה של המשיבה 1 לעותרים במענה לפנייתם. משמע, ההחלטה הנוגעת לקיומן של ההפגנות, על היבטיה ורבדיה, מתבררת בימים אלה לפני בית המשפט והיא נוגעת במישרין גם לעותרים בהליך דנן. יתרה מזאת, העתירה שהוגשה בבג"ץ 5434/21 הוגשה אף היא על-ידי תושבי העיר רעננה, בדומה לעותרים בענייננו, חלקם אף מתגוררים ברחוב עקיבא. אמנם, להחלטה המנהלית שעומדת למבחן שיפוטי עשויה להיות השפעה שונה מעותר אחד למשנהו וכן ייתכן גם שוני בין הטענות שמועלות על-ידי העותרים בעתירות השונות. אולם, בדיוק לשם כך נועדה בקשה להצטרפות – שבמסגרתה נדרש המבקש להוכיח כי מחד גיסא, תהא בהצטרפותו תרומה מחדשת בעלת משמעות בקשר להליך התלוי ועומד; ומאידך גיסא, כי קיים מקום לחשש שהבירור המשפטי ילקה בחסר מחמת אי-צירופו. הגשת עתירה נפרדת, גם כאשר הוגשה בצדה בקשה לאיחוד הדיון איננה הפתרון הדיוני הראוי. בכך, למעשה, העותרים מבקשים "להעמיד את בית המשפט בפני עובדה מוגמרת, ו'לדלג' מעל משוכה זו, באמצעות הגשת עתירות נוספות, העוסקות באותו עניין, ובכך לחמוק מן הצורך להגיש בקשת הצטרפות, על כל המשתמע מכך" (שם, שם). את זאת אין להתיר. בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, אינו משמש כ'זירת התגוששות' פתוחה לכל בבחינת 'כל המרבה הרי זה משובח'. נהפוך הוא – במקרים מסוימים 'כל המוסיף גורע', שכן פעמים רבות לא תהא "הצדקה להכיר בהצטרפות להליכים, שכל משמעותה אינה אלא חזרה על טענה משפטית, מתחום האינטרס העקרוני-הציבורי, אשר מצויה כבר ממילא לפני בית המשפט, או מתן ביטוי להזדהות, יהיה זה עם מי שכבר פנה ממילא לבית המשפט והביא לבירורה של השאלה המשפטית או יהיה זה עם מי שהחלטתו מועברת אותה שעה בשבט הביקורת של בית המשפט. יתרה מזאת, ניתן על נקלה לתאר מצב, בו עלול ריבוי המצטרפים כל צד להביא לפגיעה או אף לשיתוק פעולתו של בית המשפט; בדרך כלל אין בריבוי בעלי הדין כשלעצמו כדי לתרום לבירורה הנאות של הסוגיה שבמחלוקת, וכאמור, בנסיבות מסוימות, אף ייתכן, כי היפוכו של הדבר יהיה נכון, והבירור המשפטי ההולם והראוי יימנע דווקא בשל ריבוי המתדיינים" (בג"ץ 852/86 אלוני נ' שר המשפטים, פ"ד מא(2)1, 32 (1987), שעיקריו הוצגו בעניין כספי). אם כך בהצטרפות לעתירה קיימת, קל וחומר בהגשת עתירה חדשה ובקשה לאיחוד שיש בהן כדי לדלג על המשוכה.

9. בדחיית העתירה מהטעם האמור לא תגרם פגיעה בזכות העמידה של העותרים. ראשית, נראה כי זכות העמידה של העותרים מקבלת ביטוי באותן שתי עתירות נפרדות שמתבררות בימים אלה לפני בית משפט זה, בשים לב לכך שאחת מן העתירות הוגשה, כאמור, אף היא על-ידי תושבי העיר רעננה. שנית, ככל שסבורים העותרים שעניינם נבדל מזה של העותרים בעתירות אלה, או ככל שהם סבורים שיש בעמדתם כדי להוסיף על העתירות האמורות, ברי כי דרכם לא נחסמה. כפי שצוין לעיל, פתוחה בפניהם האפשרות להגיש בקשת הצטרפות בהתאם לדין שתידון לפני המותב הרלוונטי, אשר מעורה בפרטי ההחלטה מושא העתירה, על היבטיה השונים, ורואה את התמונה בכללותה.

10. משכך, אינני מוצא מקום לבירור טענותיהם של העותרים לגופן. ככל שימצאו לנכון, יהא באפשרותם להעמיד את טענותיהם למבחן במסגרת בקשת הצטרפות לעתירות שמתבררות בימים אלה לפני בית משפט זה.

11. אשר על כן, דין העתירה להידחות על הסף, ועמה גם הבקשה למתן צו ביניים והבקשה למתן צו ארעי. משלא התבקשה תגובה, לא ייעשה צו להוצאות.

ניתן היום, כ"ד בשבט התשפ"ב (26.1.2022).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט